

Grovt vapenbrott

Rättslig vägledning 2022:4
Utvecklingscentrum
Januari 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Grovt vapenbrott.....	4
2.1	Allmänt om grovt vapenbrott.....	4
2.2	Kvalifikationsgrunderna för grovt vapenbrott	4
2.2.1	Allmänt om kvalifikationsgrunderna	4
2.2.2	Vapnet har innehafts på allmän plats eller på annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i fordon på sådan plats.....	5
2.2.3	Vapnet varit av särskilt farlig beskaffenhet	5
2.2.4	Vapnet har hanterats i en sådan miljö att det typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning	6
2.2.5	Innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.....	7
2.2.6	Gärningen annars varit av särskilt farlig art.....	7
2.2.7	Obrukbara vapen	8
2.2.8	Start- och gasvapen	8
2.3	Avgränsningen mot synnerligen grovt brott.....	9
2.4	Grovt vapenbrott och smuggling	10
3	Utrednings- och bevisfrågor.....	11
3.1	Utredningen	11
3.1.1	Inledning av förundersökningen	11
3.1.2	Bevisinhämtning under utredningen.....	12
3.1.3	Lagföringen	12
4	Rättsfall	13
4.1	HD om brott begångna före år 2018	13
4.2	Hovrätter om brott begångna före år 2018.....	13
4.3	HD om brott begångna år 2018 eller senare.....	13
4.4	Hovrätter om brott begångna år 2018 eller senare.....	14

1 Inledning

Antalet anmälda vapenbrott och antalet fall av dödligt våld där skjutvapen används har ökat de senaste åren. För att en skärpt syn på allvarliga vapenbrott ska få genomslag har straffen för vapenbrott höjts. Bland annat har minimistraffet för grovt vapenbrott höjts till fängelse i två år vilket innebär att det numera finns en presumtion för häktning vid grovt vapenbrott. Vidare har kvalifikationsgrunderna för grovt och synnerligen grovt vapenbrott justerats så att fler vapenbrott faller in under straffbestämmelserna om grovt vapenbrott eller synnerligen grovt vapenbrott. Förarbetena till lagändringarna finns i prop. 2013/14:226 och i prop. 2019/20:200.

Denna rättsliga vägledning (RäV) ersätter RättsPM 2018:5, som uppdaterades senast i december 2020. Innehållet i RäV:en är i stort sett detsamma som i RättsPM 2018:5 förutom att ett nytt avsnitt avseende start- och gasvapen tillkommit. Syftet med vägledningen är att ge rättslig vägledning vid utredning och lagföring av grova och synnerligen grova vapenbrott.

Under avsnitt 2 redogörs för rekvisiten och kvalifikationsgrunderna för grovt vapenbrott och avgränsningen till synnerligen grovt vapenbrott. I avsnitt 3 berörs bevisfrågor och utredningsfrågor med särskilt beaktande av att det numera finns en presumtion för häktning vid grovt vapenbrott, vilket ställer särskilda krav i inledningsskedet av en förundersökning om sådant brott.

Rättsfallen i avsnitt 4 knyter särskilt an till överrätternas bedömning av kvalifikationsgrunderna och straffvärdet.

Det är vår förhoppning att denna vägledning ska bli ett stöd vid utredning och lagföring av grova vapenbrott och synnerligen grova vapenbrott. Utvecklingscentrum tar tacksamt emot synpunkter på innehållet och på vilket sätt det kan förbättras.

2 Grovt vapenbrott

2.1 Allmänt om grovt vapenbrott

Den som innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt till det döms för vapenbrott. Beroende på omständigheterna kan vapenbrottet vara att bedöma som grovt vapenbrott eller synnerligen grovt vapenbrott.

Skjutvapen definieras i 1 kap. 2 § vapenlagen som vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel.

Vapenbrottet är inte konstruerat på ett sätt som förutsätter att någon skadas utan kriminaliseringen syftar ytterst till att förebygga den skada som vapen kan orsaka.

2.2 Kvalifikationsgrunderna för grovt vapenbrott

2.2.1 Allmänt om kvalifikationsgrunderna

Genom lagändringen som trädde ikraft den 1 januari 2018 höjdes minimi-straffet för grovt vapenbrott till två års fängelse. Avsikten med lagändringen var att en skärpt syn på vapenbrott ska få genomslag i rättstillämpningen. Härefter har i december 2020 en justering skett av de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott ska kvalificeras som grovt eller synnerligen grovt (s.k. kvalifikationsgrunder) så att fler vapenbrott numera omfattas av straffbestämmelserna om grovt brott eller synnerligen grovt brott.

I 9 kap. 1 a § första stycket 1–5 vapenlagen anges fem omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott ska kvalificeras som grovt. De omständigheter som särskilt ska beaktas är platsen för innehavet, vapnets relativa farlighet, antalet vapen, och om vapnet innehafts i en sådan miljö att det typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning. Därutöver ska som en femte omständighet beaktas om gärningen annars varit av särskilt farlig art. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det göras en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Förarbetena till kvalifikationsgrunderna i 9 kap. 1 a § vapenlagen finns i prop. 2013/14:226 (främst kvalifikationsgrunderna 1 och 5) och i prop. 2019/20:200 (främst kvalifikationsgrunderna 2–4). Redogörelsen under 2.2.2–2.2.6 är till största delen hämtad från dessa förarbeten.

2.2.2 Vapnet har innehafts på allmän plats eller på annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i fordon på sådan plats

Med begreppet allmän plats avses plats, inomhus eller utomhus, som är upplåten till eller besöks eller bevistas av allmänheten. Om allmänheten har tillträde endast under vissa tider är platsen allmän under dessa tider. Det rör sig således om gator, torg, järnvägsstationer, allmänna kommunikationer, hotell, restauranger, biografier m.m. Med begreppet en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats avses en plats som inte är allmän men som regelmässigt fungerar som samlingsplats eller där det vid tillfället finns en folksamling. Som exempel anges i förarbetena en skogsdunge som fungerar som en tillfällig festplats. Vidare anges att en större fest eller ett politiskt möte omfattas av första punkten oavsett om tillställningen äger rum på allmän plats eller inte (prop. 2013/14:226 s. 47).

Även innehav av skjutvapen i ett fordon som befinner sig på allmän plats eller på annan plats där människor brukar samlas faller in under kvalifikationsgrunden under 1.

Om skjutvapnet är skarpladdat bör innehavet regelmässigt bedömas som grovt brott. Även innehav av ett oladdat skjutvapen bör regelmässigt bedömas som grovt om skarp ammunition medförs tillsammans med vapnet eller på annat sätt är tillgänglig för gärningsmannen. Även ett innehav av ett oladdat skjutvapen utan ammunition kan bedömas som grovt om vapnet är av ett sådant slag att det faller in under kvalifikationsgrunden 2. Under alla förhållanden finns det inget krav på att vapnet ska vara redo att användas (prop. 2013/14:226 s. 41). I Hovrätten för Västra Sveriges dom den 5 juni 2018 i mål B 2553-18 ansåg rätten vid en samlad bedömning att innehavet på allmän plats av en oladdad revolver av fabrikat Smith & Wesson modell 19-5 i kaliber .357 Magnum vara grovt. Vapnet ansågs av rätten vara att jämställa med ett särskilt farligt vapen och hade vid tillfället använts vid ett grovt olaga hot.

2.2.3 Vapnet varit av särskilt farlig beskaffenhet

Vid bedömningen av om vapnet varit av särskilt farlig beskaffenhet har tidigare främst vapnets eldkraft tillmätts betydelse (prop. 2011/12:109 s. 18). Vid andra vapen än enhandsvapen är rättsläget härvidlag oförändrat och äldre förarbetsuttalanden och praxis gäller fortfarande för sådana vapen. Eldkraften i detta sammanhang beror på såväl antalet patroner vapnet kan laddas med som projektilernas typ och energi. Även omständigheter som att vapnet är utrustat med ljuddämpare eller ljusförstärkare bör vägas in. Exempel på vapen som regelmässigt bör anses som särskilt farliga är vissa vapen av militär karaktär som automatgevär, kulspruta, pansarskott, grovkalibriga gevär avsedda för militärt prickskytte och kulsprutepistol. I "Fem automatkarbiner" NJA 2017 s. 794 ansåg HD att helautomatiska automatkarbiner var av särskilt farlig beskaffenhet.

Genom lagändringen den 1 december 2020 infördes ett nytt tredje stycke i 9 kap. 1 a § innebärande att enhandsvapen ska anses vara av särskilt farlig beskaffenhet, om det är kraftfullt eller har en särskilt farlig konstruktion eller utformning.

Vid bedömningen om ett enhandsvapen är kraftfullt är det främst vapnets eldkraft som vägs in. Med eldkraft avses i detta sammanhang framförallt anslagsenergin för de patroner som vapnet är avsett för. Ett enhandsvapen är att anse som kraftfullt sett enbart till anslagsenergi om det är avsett för patroner av patrontyp 9 mm Parabellum eller patroner med motsvarande eller högre anslagsenergi (prop. 2019/20:200 s. 29). Avser vapenbrottet ett laddat enhandsvapen ska projektilernas typ också vägas in eftersom vissa kultyper har större skadepotential än andra. De projektiler som anges i förarbetena är expanderande hålspets- eller blyspetskulor samt militära helmantlade kulor. Påträffas ett enhandsvapen laddat med denna typ av kulor ska det typiskt sett anses vara kraftfullt (prop. 2019/20:200 s. 30).

Med att enhandsvapnet har en särskilt farlig konstruktion eller utformning avses t.ex. att vapnet är utrustat med ljuddämpare eller har manipulerats på visst sätt. Att minska ett vapens storlek kan vara sådan manipulering som gör vapnet lättare att dölja och därmed ökar dess farlighet. Även ett vapen som på grund av sin ursprungliga utformning är särskilt lätt att dölja faller in under bestämmelsen, som exempel kan nämnas en pennpistol. (prop. 2019/20:200 s. 71–72)

Vid bedömningen av om ett enhandsvapen är av särskilt farlig beskaffenhet ska alltid en helhetsbedömning göras.

2.2.4 Vapnet har hanterats i en sådan miljö att det typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning

Redan tidigare har förhållandet att ett vapen hanterats i kriminell miljö ansetts vara en omständighet som gjort att gärningen varit av särskilt farlig art. Genom lagändringen den 1 december 2020 infördes omständigheten som en egen kvalifikationsgrund för att den ska få större genomslag i rättstillämpningen. Begreppet kriminell miljö omnämns inte i lagtexten men av propositionen följer att det är den typ av miljö som avses. Miljön omfattar platser där kriminell verksamhet bedrivs. Begreppet kan också avse ett i vidare bemärkelse kriminellt sammanhang. Exempel på miljöer som nämns i propositionen är lokaler eller bostäder vars innehavare, eller de personer som annars vistas där, har anknytning till kriminalitet eller där det sker kriminell verksamhet såsom narkotikabrottslighet eller prostitution. Omständigheter som talar för att vapnet förekommer i en miljö där det kan befaras komma till brottslig användning kan också vara förekomst av skyddsvästar på platsen eller att det påträffade vapnet helt saknar legalt användningsområde, t.ex. ombyggda start- och gasvapen, avsågade hagelgevär och pennpistoler (prop. 2019/20:200 s. 70). Med brottslig användning avses inte enbart att ett vapen

avfyras. Också annan brottslig användning såsom att vapnet befaras används vid hot eller andra påtryckningar inkluderas.

Mot bakgrund av att miljön tidigare beaktats under kvalifikationsgrunden att gärningen annars varit av särskilt farlig art kan äldre rättspraxis fortfarande ge vägledning. I äldre avgöranden förefaller domstolarna med kriminell miljö avse både en plats och ett kriminellt sammanhang. Svea hovrätt fann i dom den 23 mars 2018 i mål B 7457-18 att gärningsmannens bruk och innehav av narkotika sammantaget med att skjutvapnet förvarats i en gömma i skogen entydigt talar för att vapnet innehafts i en kriminell miljö och kunde komma till brottslig användning. I Svea hovrätts dom den 29 juni 2018 i mål B 5027-18 fann rätten att innehavet skett i en kriminell miljö eftersom gärningsmannen i brev uttryckt sympatier för ett visst kriminellt gäng som var involverat i en konflikt med ett annat kriminellt gäng och att han hade en skyddsväst på sig vid gripandet. Även Hovrätten över Skåne och Blekinge fann i dom den 31 augusti 2018 i mål B 3190-18 att bärande av skyddsväst kan kopplas till att personen som bär den rör sig i kriminella kretsar där det finns risk för allvarlig våldsutövning.

2.2.5 Innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen

Antalet vapen som krävs för att brottet enbart av den anledningen bör bedömas som grovt beror på omständigheterna i det enskilda fallet. I förarbetena till aktuell punkt anges att i något fall skulle två vapen kunna vara tillräckligt om vapnen är att jämföra med vapen av särskilt farlig beskaffenhet (prop. 2011/12:109 s. 42). I och med utvidgningen av vad som anses vara synnerligen grovt vapenbrott skulle idag det uttalandet kunna gälla synnerligen grovt vapenbrott i vart fall om det rör sig om särskilt farliga vapen (se mer nedan under 2.3).

2.2.6 Gärningen annars varit av särskilt farlig art

Allmänt om kvalifikationsgrunden "särskilt farlig art"

Även andra omständigheter än de som särskilt anges under 9 kap.1 a § första stycket 1–4 vapenlagen kan vara av betydelse vid bedömningen om brottet är grovt. Det kan röra sig om förhållandena på platsen för innehavet, vem som innehaft vapnet eller vem ett vapen överlåtits eller lånats ut till. Gemensamt för dessa omständigheter är att de innebär att gärningen är särskilt farlig.

Innehavaren av skjutvapnet är påverkad av alkohol eller droger

Att gärningsmannen är påverkad av alkohol eller narkotika vid tidpunkten för innehavet kan också innebära att innehavet är så farligt att brottet bör bedömas som grovt.

Yrkesmässig hantering av vapendelar och vapnets egenskaper i den aktuella situationen

Även fall av olovlig hantering av vapendelar i en yrkesmässig skala kan medföra att brottet bedöms vara av särskilt farlig art. Denna kvalifikationsgrund kan även tillämpas på fall där vapnet i och för sig inte är av särskilt farlig beskaffenhet men där vapnets egenskaper i den aktuella situationen medför att brottet är av särskilt farlig art. Det kan t.ex. vara så att ett litet vapen med begränsad eldkraft men som är lätt att dölja kan åstadkomma större skada än ett vapen med större eldkraft (prop. 2013/14:226 s. 48). Svea hovrätt fann i dom den 9 april 2018 i mål B 2557-18 att innehav på Centralstationen i Stockholm av pennpistol med tillhörande patroner var att bedöma som grovt. Domstolen ansåg att det var frågan om ett uppenbart farligt vapen som saknar legalt användningsområde och som är lätt att dölja. Dessutom var gärningsmannen narkotikapåverkad och innehade narkotika i portionspåsar. Idag hade vapnet också kunnat falla in under kvalifikationsgrunden att det varit ett enhandsvapen av särskilt farlig beskaffenhet.

2.2.7 Obrukbara vapen

Innehav av ett obrukbart vapen har hittills i praxis brukat bedömas som brott av normalgraden (jfr t.ex. Svea hovrätts dom den 27 december 2019 i mål B 12478-19). Även vad avser obrukbara vapen bör dock en helhetsbedömning göras varvid samtliga omständigheter ska beaktas. Är vapnet lätt att återställa, t.ex. om det endast saknar ett tändstift, och det i övrigt finns flera kvalifikationsgrunder såsom att vapnet är skarpladdat och innehas på allmän plats av en kriminellt belastad person bör det vara möjligt att överväga att argumentera för att brottet ska bedömas som grovt. Det finns också några exempel i praxis på när domstolarna bedömt innehav av icke fungerande vapen som grovt vapenbrott (se Hovrätten för Västra Sveriges dom den 10 januari 2020 i mål B 4917-19 och Solna tingsrätts dom den 7 juli 2020 i mål B 11677-19). Även det som anförs i avsnitt 2.2.8 angående den strängare synen på start- och gasvapen borde kunna användas som stöd för en sådan argumentation.

2.2.8 Start- och gasvapen

På senare tid har problemen med start- och gasvapen ökat i Sverige. Vapnen kan inhandlas legalt i många länder och det är vanligt att vapnen förs in i landet och här modifieras till skarpa vapen (se prop. 2019/20:200 s. 50). I Region Stockholm var under 2020 över en tredjedel av alla beslagtagna vapen modifierade start- och tårgasvapen (se rapporten Skjutningar och beslag av skjutvapen i Polisregion Stockholm under 2020). I HD:s dom den 27 oktober 2021 i mål B 2465-21 "De insmugglade tårgaspistolerna" dömde HD en person för grov vapenmuggling för införsel av tre icke modifierade tårgaspistoler. HD slog fast att vapnen var lätta att modifiera för utskjutning av skarpa patroner och att detta är vanligt förekommande i kriminella

grupperingar (punkt 19). Mot den bakgrunden kan en gärning som innebär att tårgasvapen förs in i landet enligt HD bedömas vara av särskilt farlig art, när införseln skett i syfte att vapnen ska överlåtas till eller användas av kriminella grupperingar eller när det har funnits en uppenbar risk för sådan överlåtelse eller användning. Samtliga omständigheter, bl.a. antalet vapen ska vägas in i bedömningen (punkt 21). I det aktuella ärendet var den tilltalade kopplad till kriminella grupperingar. Han hade även smugglat in två knivar och två tårgassprayer samt hade i sin bostad en mindre mängd kokain och sex patroner. Hans förklaring att vapnen skulle användas i en musikvideo bedömdes inte som trovärdig. Mot den bakgrunden fanns det en uppenbar risk att vapnen skulle komma till användning av kriminella grupperingar. Avgörandet avser vapensmuggling men motsvarande resonemang kan användas vid vapenbrott. En särskild fråga är hur stor betydelse antalet vapen haft för HD:s bedömning och om endast en tårgaspistol hade varit tillräckligt för att bedöma gärningen som grov. Det går inte att dra några säkra slutsatser från HD:s dom men det är vår uppfattning att det inte är uteslutet att hanteringen av en tårgaspistol skulle kunna bedömas som grovt vapenbrott om omständigheterna är liknande dem i HD:s dom. UC kommer att följa utvecklingen i praxis och tar gärna emot domar på området.

2.3 Avgränsningen mot synnerligen grovt brott

Genom lagändringen den 1 december 2020 höjdes maxstraffet för synnerligen grovt vapenbrott från sex till sju års fängelse. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska särskilt beaktas om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett ett stort antal vapen eller flera vapen av särskilt farlig beskaffenhet. Genom tillägget i tredje stycket framgår att ett enhandsvapen ska vara av särskilt farlig beskaffenhet om det är kraftfullt eller har en särskilt farlig konstruktion eller utformning (se 2.2.3).

Liksom tidigare är det framförallt antalet vapen som har betydelse för om vapenbrottet är synnerligen grovt men även omständigheterna som anges i första stycket ska vägas in. Lagändringen innebär att det räcker med flera vapen av särskilt farlig beskaffenhet för att brottet ska rubriceras som synnerligen grovt. Av förarbetena framgår att brottet kan vara att bedöma som synnerligen grovt även om antalet vapen inte är stort. Ju farligare vapen det är fråga om och ju mer försvårande omständigheter som föreligger desto färre vapen krävs. I regel bör innehav av några särskilt farliga vapen med tillhörande ammunition på allmän plats, eller i en sådan miljö att de typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning, kunna bedömas som synnerligen grovt brott. Det kan inte heller uteslutas att det kan vara möjligt att bedöma ett brott som synnerligen grovt även om det inte avser fler än två vapen (prop. 2019/20 s. 71).

Lagändringen innebär att äldre praxis såsom "Fem automatkarbiner" NJA 2017 s. 794, där HD fann att fem automatvapen inte var tillräckligt många för att bedöma brottet som synnerligen grovt, inte längre är vägledande.

2.4 Grovt vapenbrott och smuggling

I 9 kap. 4 § vapenlagen finns en bestämmelse som hänvisar till smugglingslagen vid fall av olovlig införsel av vapen och ammunition.

Genom lagändring som trädde ikraft den 1 december 2020 har det i smugglingslagen införts en separat reglering av smuggling av vapen och smuggling av explosiv vara. Brotten ges särskilda brottsbeteckningar och delas in i brott av normalgraden, ringa, grovt och synnerligen grovt brott. I bestämmelserna anges omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt respektive synnerligen grovt.

Syftet med lagändringen var att anpassa straffskalorna för smuggling av vapen och explosiva varor så att straffskalan för vapensmuggling fullt ut motsvarar den straffskala som enligt vapenlagen gäller för vapenbrott och enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) för brott mot tillståndsplikten i LBE.

I övrigt hänvisas till smugglingshandboken i denna del.

3 Utrednings- och bevisfrågor

3.1 Utredningen

3.1.1 Inledning av förundersökningen

Eftersom grovt vapenbrott numera är ett brott som omfattas av bestämmelserna om obligatorisk häktning är det viktigt att vid inledningen av förundersökningen skyndsamt identifiera, beskriva och i särskild PM dokumentera omständigheterna kring brottet utifrån de kvalifikationsgrunder som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Som framgår av genomgången av kvalifikationsgrunderna under avsnitt 2 är det främst vapnets beskaffenhet och prestanda, tillgången till ammunition, platsen och miljön för innehavet och gärningsmannens uppträdande som bör dokumenteras. Gärningsmannens påverkan av droger eller alkohol bör utredas genom t.ex. tagande av blodprov.

Innehåll som särskilt bör lyftas fram i PM

- Förhandsbesked om vapnet (vapentyp, användningsområde, funktionsduglighet och eldkraft).
- Tillgången till ammunition (laddat vapen, ammunition i magasin eller ammunition på annan plats).
- Platsen för innehavet (allmän plats eller plats där människor brukar samlas eller samlats eller fordon på sådan plats).
- Omständigheterna i övrigt för innehavet (gärningsmannens brottslighet nu och tidigare, gärningsmannens umgängeskretsar, gärningsmannens aktivitet i samband med innehavet, andra beslag i samband med ingripandet, t.ex. narkotika eller hjälpmedel vid narkotikamissbruk).
- Gärningsmannen (drogpåverkan, bärande av skyddsväst, bärande av attribut eller tatueringar som manifesterar gängtillhörighet, anledningen till innehavet).

3.1.2 Bevisinhämtning under utredningen

Under den fortsatta utredningen bör forensiskt utlåtande angående vapnet inhämtas. Vidare bör utredning inhämtas kring omständigheter som innebär att brottet bör kvalificeras som grovt, t.ex. analysbesked som visar att gärningsmannen vid tillfället för innehavet var berusad eller beslagsprotokoll som visar att gärningsmannen även är misstänks för eller har begått andra brott, t.ex. narkotikabrott genom innehav.

Vid begäran av forensisk undersökning av vapnet bör frågor ställas kring vapnets eldkraft, användningsområde och ammunition.

NFC har tagit fram informationsbladet *Tekniska kvalifikationsgrunder för grovt/synnerligen grovt vapenbrott*. I informationsbladet, som länkas till från ämnessidan, beskrivs de olika kvalifikationsgrunderna för grovt och synnerligen grovt brott ur ett tekniskt perspektiv varvid bl.a. vapen avsedda för patronstypen 9 mm Parabellum jämförs med andra vapen avsedda för patronstyper med motsvarande eller högre anslagsenergi.

Vapentyper m.m.

På ämnessidan för vapenbrott på Rånet finns en länk till nationell vapendatabas där det finns teknisk information kring skjutvapen. Teknisk information kring skjutvapen finns även i Utvecklingscentrums dokument *Vapen och vapenbrott med kalibertabell, vapentyper, ammunition och termer* från februari 2006. Dokumentet kan nås via länk på ämnessidan.

På ämnessidan finns även kontaktuppgifter till vapengruppen på NFC.

3.1.3 Lagföringen

I gärningsbeskrivningen bör alla omständigheter som kvalificerar brottet som grovt lyftas fram.

Eventuellt kan bevisföringen i rätten kompletteras med referensfilmer som visar den aktuella vapentypens prestanda. Polismyndighetens utvecklingscentrum för vapenbrott överväger att ta fram sådana referensfilmer.

I de fall det aktuella vapnet inte haft normal funktionsduglighet bör det vara detta vapen som förekommer på eventuell film som demonstrerar vapnets prestanda.

4 Rättsfall

4.1 HD om brott begångna före år 2018

"Pistolen på Tellusgatan" NJA 2016 s. 553: Målet rörde innehav av skarp-laddad halvautomatisk pistol på allmän plats. Vapnet fanns lättillgängligt och var klart att använda. Gärningsmannen var påverkad av narkotika. HD fann att gärningen var att bedöma som grov.

"Fem automatkarbiner" NJA 2017 s. 794: I målet prövades frågan om gränsdragning mellan synnerligen grovt vapenbrott och grovt vapenbrott. Det rörde sig om innehav av fem helautomatiska automatkarbiner, fem magasin med 99 skarpa patroner och ytterligare 280 skarpa patroner. HD ansåg att vapnen var av särskilt farlig beskaffenhet. Vapnen var inte laddade och tre av vapnen var påtagligt angripna av rost. Innehavet bedömdes som grovt vapenbrott. Idag hade utgången troligen blivit en annan.

4.2 Hovrätter om brott begångna före år 2018

Svea hovrätts dom den 23 mars 2018 i mål B 7457-18: Innehav av en pistol av märket Smith & Wesson modell 52, kaliber 38 bedömdes som grovt vapenbrott. Vid bedömningen beaktades även att det i vapnet fanns en patron, att vapnet funnits i en gömma i en skog och att gärningsmannen dömts för innehav och bruk av kokain. Dessa omständigheter ansåg hovrätten tala för att vapnet innehafts i en kriminell miljö och kunde befaras komma till brottslig användning.

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 29 mars 2018 i mål B 134-18. Hovrätten fann att införsel av 174 st. deaktiverade vapen, bl.a. 100 st. Glock (halvautomatisk pistol i kaliber 9 x 19 mm) och 47 st. Skorpion (kulsprute-pistol) rörde sig om en särskilt stor mängd vapen.

4.3 HD om brott begångna år 2018 eller senare

"Den korta remisstiden" NJA 2018 s. 743: Målet rörde en person som på allmän plats i Malmö ertappats med att inneha en omgjord startrevolver som var skarpladdad. Vapnets anslagsenergi var tämligen låg i jämförelse med andra handeldvapen men ändå tillräckligt kraftfullt för att kunna orsaka allvarlig eller dödlig skada, särskilt på sådana kortare avstånd där enhandsvapen typiskt sett kan komma till användning. HD fann att vapenbrottet skulle bedömas som grovt.

"Vapnet och kokainpartiet" NJA 2020 s. 615: Vid husrannsakan hos den tilltalade påträffades en pistol av märket Glock och ett magasin laddat med

fem patroner. I bostaden påträffades också kokain och tillbehör som visade på narkotikaförsäljning. HD konstaterade att den tilltalade innehaft ett vapen lättåtkomligt i en bostad där han också hanterat narkotika i överlåtelsesyfte. Att inneha ett vapen på det sättet var av farlig art och talade för att brottet ska bedömas som grovt. För det talade också att den tilltalade varit narkotikapåverkad samt att vapnet varit ett sådant vapen som, utan att i och för sig vara av särskilt farlig beskaffenhet, hade krävt synnerliga skäl för att erhålla licens till. Sammantaget var brottet enligt HD att bedöma som grovt.

"Ett eller två vapenbrott" NJA 2021 s. 341: En person hade vid samma tidpunkt på två olika platser (i sin bostad och i en näraliggande verkstad) olovligen innehaft flera olika vapen. Frågan i HD var om det rörde sig om ett eller två innehav. HD menade att ett kontinuerligt innehav av ett eller flera vapen utgör ett vapenbrott. Att vapnen under den tiden de innehas flyttas mellan olika platser eller att den misstänkte från början valt olika platser för innehavet påverkar inte enligt HD den bedömningen. I aktuellt fall var det fråga om ett kontinuerligt innehav med ett sådant tidsmässigt och rumsligt samband att innehaven enligt HD utgjorde en brottsenhet.

"De insmugglade tårgaspistolerna" HD:s dom 2021-10-27 i mål B 2465-21: En person förde olovligen in tre tårgaspistoler och dömdes för grov vapen-smuggling. Avgörandet berörs mer utförligt ovan under avsnitt 2.2.8

4.4 Hovrätter om brott begångna år 2018 eller senare

Dom	Gärning	Påföljd	Anmärkning
Svea hovrätt 2018-06-29 B 5027-18	Grovt vapenbrott. Innehav i garage av automatkarbin med tillhörande magasin med 30 patroner och innehav i bil av en pistol med magasin och patroner.	En gärningsman dömdes för innehavet av pistolen till fängelse 2 år 3 månader. En gärningsman dömdes till fängelse i 4 år för båda innehaven.	Rätten fann att vapnen innehafts i en kriminell miljö där de kunde befaras komma till brottslig användning eftersom en gärningsman i brev uttryckt sympatier för ett visst kriminellt gäng som varit involverat i en konflikt med ett annat kriminellt gäng och att gärningsmannen hade en skyddsväst på sig vid gripandet.
Hovrätten över Skåne och Blekinge 2018-05-21 B 969-18	Vapenbrott. Innehav i ett fordon på allmän plats av en revolver i kaliber 22 laddad med sex patroner. Vapnet hade funktionsbrister som påtagligt begränsade dess användbarhet.	Fängelse 1 år 6 månader.	Rätten fann att det kunde befaras att vapnet skulle komma till brottslig användning. Med beaktande av vapnets funktionsbrister fann rätten vid en samlad bedömning att gärningen inte var grov men ändå av förhållandevist allvarligt slag.
Hovrätten för Västra Sverige 2018-09-13 B 3706-18	Grovt vapenbrott och brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, grovt brott.	Fängelse 4 år.	Åtal väcktes för synnerligen grovt vapenbrott. Rätten fann att det inte visats att bilen med vapengömmen framförts med undantag för kortare parkeringar. Vid en samlad

	Förvaring i bil på allmän plats av sex <i>halv-automatiska pistoler</i> , två andra pistoler, två <i>automatvapen</i> , 395 patroner och två handgranater.		bedömning ansåg rätten att gärningen inte var att bedöma som synnerligen grovt vapenbrott utan som grovt vapenbrott.
Hovrätten för Västra Sverige 2018-07-04 B 2982-18	Grovt vapenbrott. Innehav av pistol med tillhörande ammunition i bostad.	Fängelse 2 år.	Domstolen ansåg att brottet varit av särskilt farlig art eftersom vapnet och ammunitionen funnits i en kriminell miljö och att det funnits en betydande risk för att vapnet skulle komma till brottslig användning.
Hovrätten för Västra Sverige 2018-06-05 B 2553-18	Grovt vapenbrott. Innehav på allmän plats av en <i>revolver</i> av fabrikat Smith & Wesson, modell 19-5 i kaliber .357 Magnum. Dessutom innehav i bostad av 6 st. patroner som passade till vapnet.	Straffvärdet av vapenbrottet ansågs vara fängelse 2 år. Gärningsmannen dömdes även för grovt olaga hot och den samlade påföljden blev fängelse i 2 år 6 månader.	Brottet bedömdes som grovt eftersom vapnet innehafts på allmän plats och använts i samband med grovt olaga hot. Det förhållandet att vapnet inte var laddat uppvägdes av att vapnet var att jämställa med ett särskilt farligt vapen.
Hovrätten över Skåne och Blekinge 2018-08-31 B 2190-18.	Grovt vapenbrott genom innehav på ett hotellrum av en omgjord och laddad <i>pistol</i> . Grovt vapenbrott genom innehav på allmän plats av omgjord och laddad <i>pistol</i> där gm bar skyddsväst.	Påföljd och straffvärde ansågs vara 2 år 6 månader.	I domskälen framhölls att bärande av skyddsväst kopplas till att personen som bär den rör sig i kriminella kretsar där det finns risk för allvarlig våldsutövning. Gärningsmannen var också påverkad av alkohol.
Svea hovrätt 2018-04-09 B 2557-18	Grovt vapenbrott. Innehav på allmän plats av en <i>pennpistol</i> laddad med tillhörande patroner.	Straffvärdet ansågs uppgå till fängelse 2 år 1 månad.	Rätten fann att gärningen varit av särskilt farlig art eftersom en pennpistol är ett uppenbart farligt vapen som saknar legalt användningsområde. Gärningsmannen var vid innehavet narkotikapåverkad och innehade narkotika i portionsförpackningar.
Hovrätten över Skåne och Blekinge 2019-09-02 B 2314-19	Grovt vapenbrott. Film i misstänkts telefon visade att den misstänkte innehaft och avfyrat en <i>pistol</i> kaliber .45 ACP och en <i>revolver</i> av kaliber 357. Magnum. Därutöver hade han innehaft och laddat en <i>pennpistol</i> .	Straffvärdet ansågs vara 2 år och 9 månaders fängelse.	Rätten fann att det var styrkt att det var skarpladdade vapen som syntes på filmerna. Både revolvern och pistolen var av särskild farlig beskaffenhet. Rätten bedömde gärningen som ett brott.
Göta hovrätt 2021-03-16 B 2266-20	Grovt vapenbrott. Den misstänkte hade en <i>modifierad</i>	Påföljd fängelse 2 år och 6 månader. Återfall	Rätten fann att vapnet innehafts under sådana omständigheter att det kunde befaras komma till brottslig

	tårgaspistol lättåtkomligt i sin bostad. Han förvarade även narkotika i överlåtelsesyfte. - Pistolen kunde vid provskjutning endast avfyras en gång.	beaktades vid straffmätningen.	användning. Att vapnet endast kunnat avfyras en gång vid provskjutning ändrade inte den bedömningen.
--	--	--------------------------------	--

ÅKLAGARMYNDIGHETEN